

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOSOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA SOCIOLOGIE A ANDRAGOGIKY**

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor bakalářské práce: Jiří PIŇOS
Téma bakalářské práce: *Alternativní tresty z pohledu andragogiky*
Forma studia: prezenční
Akademický rok: 2008/2009

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Pavel Kliment, Ph.D.

Oponent bakalářské práce: PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D.

Formální hledisko bakalářské práce: Formální hledisko není nejdůležitějším kritériem v posuzování práce, přesto je třeba dbát na základní pravidla. Již v obsahu chybí u většiny podkapitol jejich číselná klasifikace. Za číslem kapitoly, podkapitoly apod. se nepíše tečka. Na konci řádků textu by se neměla objevovat samostatná písmena (tj. a, o, u, v, k, s, z). Bibliografické citace by měly být v souladu s normou ISO 690 jak v závěrečném seznamu literatury (nejsou jednotně ani pečlivě napsány), tak v odkazech pod čarou (parafráze se od přímé citace rozlišuje slůvkem Srov., viz odkazy číslo 1, 2, 4, 6, 7, 10 ad.). V seznamu literatury postrádám alespoň nějakou primární andragogickou bibliografii. Rozsah práce odpovídá požadavkům na bakalářskou práci (celkem 40 stran textu z 49 stran práce), rozsah kapitol je vyvážený a podkapitoly jsou koherentní co do logické výstavby i kontextu. Bohužel jejich obsah příliš nekoresponduje s názvem práce a se všemi stanovenými cíli.

Estetické hledisko bakalářské práce: Bakalářská práce působí kultivovaně. Ve prospěch tohoto argumentu svědčí přehlednost a strukturovanost práce, snadno se v ní čtenář orientuje. Nadpisy jsou znatelně označené a nesplývají s textem práce. Samotný text je esteticky utvářen prostřednictvím formálně přijatelných výrazových prostředků jako je kurzíva a tučné zvýraznění. Škoda, že hned v úvodu (a zrovna a pouze tam) chybí u některých odstavců zarovnání do bloku. Oceňuji však, že práce je obohacena o 4 tabulky a 1 graf, které doplňují její deskriptivní charakter. Tabulka č. 4 (s. 41) mohla být lépe formálně zkonstruována, některé její číselné charakteristiky znesnadňují čtenáři porozumění vzhledem k tabulce jako celku.

Odborné hledisko bakalářské práce: Téma práce je adekvátně zvoleno vzhledem ke studovanému oboru a zájmu studenta reflektovaném v teoretické rovině a zejména s ohledem na jeho budoucí profesní zaměření (viz s. 46). Teoretický koncept bakalářské práce mapuje problematiku alternativních trestů metodou deskripce, autor akcentuje také historický kontext trestání, což oceňuji vzhledem ke genezi a komparaci problematiky trestání v kontinuitě sociálně historického času.

Bohužel obsah práce, jak již bylo uvedeno, příliš nekoresponduje s názvem a všemi stanovenými cíli, především s cíli – cituji: „*Cílem mé práce je analyzovat, popsat a definovat andragogické složky, výchovu a vzdělávání, v oblasti rychle se rozvíjejících alternativních trestů.*“ (s. 4 – Anotace)

Kardinální problém tkví v tom, že si autor zvolil široký název práce. Ve své podstatě by to nevadilo, kdyby si pro rozpracování zmíněné problematiky zvolil kapitoly operacionalizující andragogikou teorii a praxi a explicitně je aplikoval na alternativní tresty. Takto je pojímána pouze kapitola 3.1 „*Probace ve smyslu andragogického působení*“ s rozsahem 1 A4 a to ještě ve 2 odstavcích (s. 36).

Pokud v bakalářské práci absentuje usouvztažněné akční pole andragogiky (i když je v názvu uvedeno), pak předmětem práce zůstává oblast alternativního trestání. A skutečnost, že objektem resocializačního působení se stává „klient – pachatel“, ještě neznamena, že je v popředí zájmu výhradně andragogika, zde mohou vystupovat i obory jako je sociální pedagogika, sociální práce, sociologie i právo. Předmět bakalářské práce nelze jen předpokládat na základě objektu, předmětu nebo profilaci andragogiky, ale je nutné ho i teoreticky ukotvit prizmatem zkoumané problematiky.

Vymezení problému bakalářské práce evidentně směřuje v andragogickém kontextu ke dvojí profilaci: vzdělávání dospělých a sociální práci. Premise vycházející ze stanovených cílů inklinuje k edukativní dimenzi andragogiky. Naopak kapitola 3 „*Probační a Mediační služba*“ anticipuje socioterapeutický pohled. Nabízí se tedy otázka v jakém smyslu, resp. způsobu je edukace autorem zamýšlena, jako samostatná profilace nebo jako dimenze profilace sociální práce.

Zmíněná reflexe poukazuje právě na zvolený název práce (Alternativní tresty z pohledu andragogiky) a její obsah, které postrádají právě onen uvedený andragogický pohled. Domnívám se, že student se měl také zaměřit na terminologické a obsahové indikátory andragogické teorie, jež by implikoval na vymezený sociální problém, aby došlo k naplnění andragogického aspektu zmíněného v názvu práce.

Autor práce dovede uchopit problematiku alternativních trestů z dostupné literatury a logicky ji prezentovat. Explanace terminologie je součástí příslušných kapitol. Deskripce historie a druhů alternativních trestů měla být však obohacena o andragogický diskurs například prostřednictvím aplikované analýzy objektu, předmětu, paradigmatu, profilace andragogiky. V rámci sociotechnického paradigmatu rovněž o některé činitele andragogické intervence, případně o design andragogické vzdělávací akce, resp. analýza již existujícího projektu „ZZ“ (Získej zaměstnání) apod.

Práce by byla zajímavější, kdyby student využil svých sociálních kontaktů (jak je uvádí na s. 45 – 46) a pokusil se uvést nějakou kazuistiku na přiblížení tématu. Nebo poukázat na pozitivní či negativní zákona 257/2000Sb. o PMS, který nabyl účinnosti v roce 2004 a tudíž je tato služba v praxi poměrně nová. V souvislosti s touto službou i její kooperace se státními

i nestátními organizacemi, tzn. se kterými organizacemi a jak spolupracuje, když oblast vzdělávacích programů je sporadická (s. 43).

Další významný ukazatel vzhledem k akcentování andragogiky bych viděla u tabulky 4, kde by mě spíše zajímaly bližší charakteristiky dospělých než mladistvých, tedy příčiny trestných činností (s. 41 – 42). Rovněž píšete o odlišném přístupu andragogiky a sociologie než je aplikován ve vysokoškolském, firemním, seniorském a podobném vzdělávání, protože se jedná o využití terapeutických, vedoucích, motivačních, řídicích, organizačních a manipulačních technik (srov. s. 45). Tyto terapeutické a manažerské dovednosti však jsou také součástí výše zmíněných vzdělávání. Navíc není odvážné tvrdit a prosazovat tzv. manipulační techniky, zvláště když jde o princip dobrovolnosti deklarovaný a podmíněný kategorií restorativních trestů (viz s. 24).

Výklad a styl argumentace považuji za jasný a plynulý až na poslední odstavec v kapitole „Závěr“ (s. 44), kde absentuje myšlenková konstrukce, která by deduktivně spojila psaný text s předchozím odstavcem (pokud problematiku chápu správně, pak jde o protimluv způsobený nepozorností). U autora postrádám vyjádření vlastního postoje k problematice. Jeho názorové vyjádření je patrné především v úvodu a závěru. Škoda, že v průběhu své práce tomu je jen velmi zřídka (viz s. 9 odst. 4), pak je poměr mezi kompilátem problematiky a vlastním postojem markantní. K vytvořeným tabulkám (Tab. 3 a 4, s. 41) by měla existovat vlastní interpretace usnadňující čtenáři jejich porozumění alespoň tak, jako tomu je u tabulek 1 a 2 a grafu 1. Je přínosné, že student nezahrnul do tabulky roky 2000 – 2001 z důvodů, které sám uvádí, což svědčí o jeho statistickém porozumění (s. 42).

Otázky k obhajobě:

Prosím o zodpovězení následujících otázek, které si autor de facto stanovil sám:

- Dokážete analyzovat, popsat a definovat andragogické složky, výchovu a vzdělávání, v oblasti rychle se rozvíjejících alternativních trestů? (viz s. 4)
- Můžete specifikovat andragogické prvky v oblasti výkonu alternativ a v prostředí služeb probace – mediací? (s. 44)

Níže uvedené otázky k zamyšlení prezentují problematiku andragogické dimenze:

- Lze trestaného považovat za sociálně ekonomicky zralého?
- Jaký je Váš názor na snížení trestní sazby a zavedení trestu domácího vězení od 1.1.2010? Je myšleno na blaho „klienta – pachatele“ nebo na ekonomický zájem společnosti? Srovnajte také svůj názor s historickým precedentem, kdy trest má být důsledkem za špatné jednání a nikoliv divadlem pro veřejnost (viz s. 8) a kdy pravým cílem trestu je zbavení svobody (viz s. 9).
- Lze souhlasit s následujícími tvrzeními?: Existuje sociální kohorta lidí, pro které je trest odnětí svobody odměnou a může se stát, že propuštěním na svobodu tato skupina lidí zažívá sociální exkluzi? Můžeme hovořit o diskriminaci chudobou, o dvojím trestu, když nejde lidem uložit peněžitý trest (tj. alternativní trest, s. 27), je-li zřejmé, že by byl nedobytný?
- Dobrovolná otázka: Vysvětlíte kolizi právní úpravy vzhledem ke konsekvencím „Plzeňské právníkové aféry“, když jedním z alternativních trestů je odebrání čestných titulů a zásluh (s. 29).

Sumativní hodnocení: Výhrady k formální stránce nejsou až tak zanedbatelné, ale nepřisuzuji jim co do celkového hodnocení velkou váhu. Uvádím je proto, aby se jich student v budoucím kariérním postupu vyvaroval, tedy spíše jako doporučení (poukazuje to nejen na funkční gramotnost). Přípomínky v odborné rovině nabývají na větším významu, neboť reflektují stav hodnocené bakalářské práce. Bohužel práci neshledávám za odborně dostačující, i když volba tématu je vhodná a dokonce aktuální. Interpretovaný stav dané problematiky upozorňuje na studentovu dovednost pracovat deskriptivně, nikoliv aplikovaně. Chybí mi propojení teoretických informací na úrovni vědeckých andragogických poznatků s praktickými zkušenostmi reflektovanými sociální realitou.

Vzhledem k tomu, že jsem již třetím posuzovatelem, oponentem arbitrem, navrhuji následující: Práci doporučím k obhajobě s klasifikačním stupněm dobře, ale u obhajoby musí student prokázat andragogické porozumění na vybraném tématu, odpovědět na všechny otázky a připravit si vše, co se v bakalářské práci nenachází. Student tímto dostává příležitost obhájit se face to face a předvést své „skryté bohatství“.

Klasifikace: **D o b ř e, doporučuji k obhajobě**

V Olomouci 3.1.2010

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D.